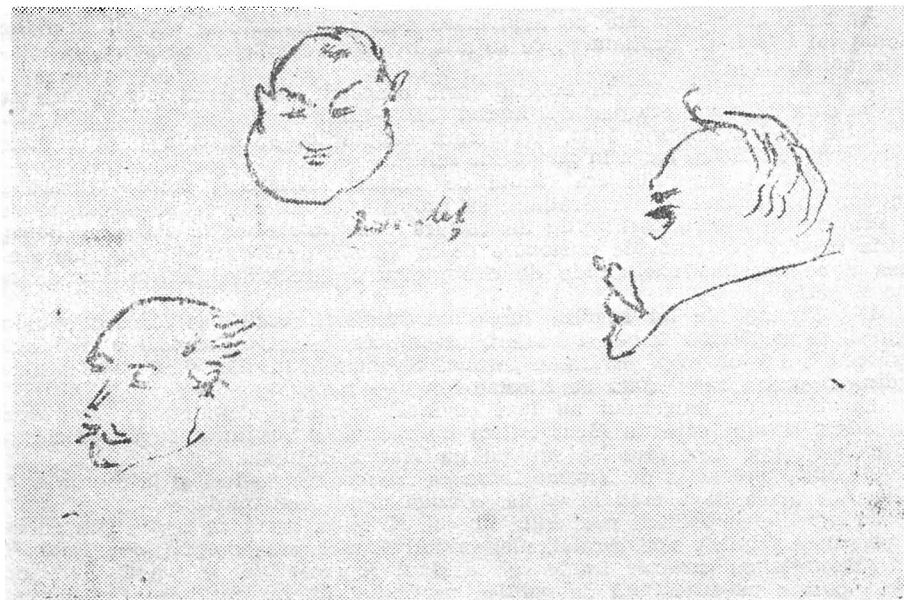

Pe aceeași pagină mai sînt și alte desene, printre care chipul lui I. Inculeț adnotat de Nicolae Iorga. În prezentarea fizică a acestui om politic, istoricul i-a scos în evidență două elemente caracteristice: o față rotundă, puhavă, a unui om corpolent în care se pierd ochii mici, neexpresivi.

În ambele desene, Nicolae Iorga se bazează pe o observație realistă, manifestînd o deosebită forță de a surprinde fizionomia umană, caracteristică de asemenea și pentru arta scriitoricească a istoricului²¹.

VALERIA COSTACHEL

Nicolae Iorga în Banat (Iconografie inedită)

Despre cele patru călătorii de studii pe care le-a întreprins Nicolae Iorga în Banat s-au pronunțat, pînă acum, în deplină cunoștință de cauză regretatul istoric I. D. Suciu¹ și publicistul Alexandru Bîrșescu², relevînd interesul aparte pe care l-a manifestat genialul cărturar pentru tot ceea ce este istorie în aceste locuri. Rodul celor patru călătorii s-a concretizat în cîteva opuri rigurose întocmite, în care istoria Banatului este supusă unei minuțioase interpretări de la care pornesc toți cei care scriu despre viața politică, socială și culturală a acestei părți a țării. Pe Nicolae Iorga l-a interesat totul despre oamenii de pe aceste meleaguri. Atît viața lor materială, cît și cea spirituală. Încă din 1905, anul primei vizite, istoricul intuiește devenirea spectaculoasă a acestor oameni care i-au inspirat simpatie și încredere. Cele patru fotografii³ inedite sînt din timpul ulti-

²¹ Tudor Vianu, *Antologie N. Iorga*, București, 1979, p. 251

¹ N. Iorga și Banatul, în „Banatica” nr. 1, Reșița, 1971.

² N. Iorga călător în Banat, în „Banatica” nr. 1, Reșița, 1971.

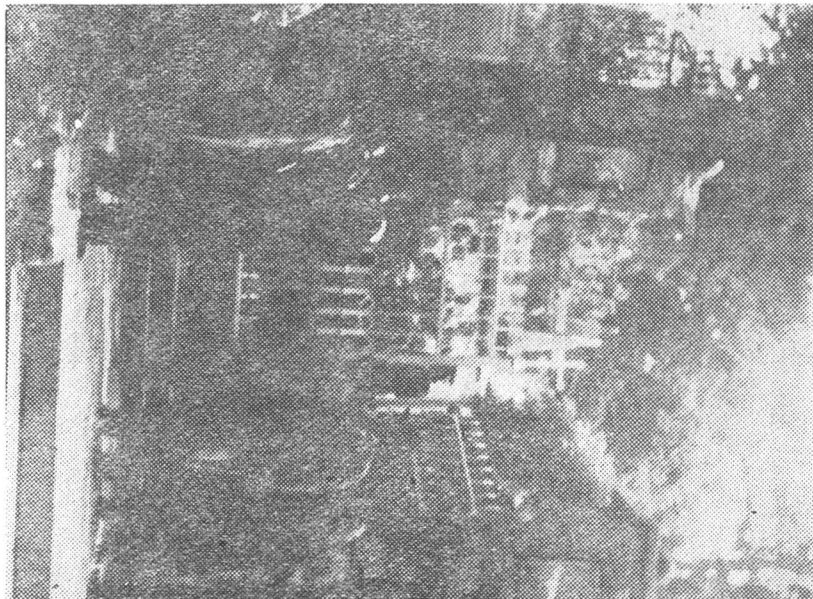
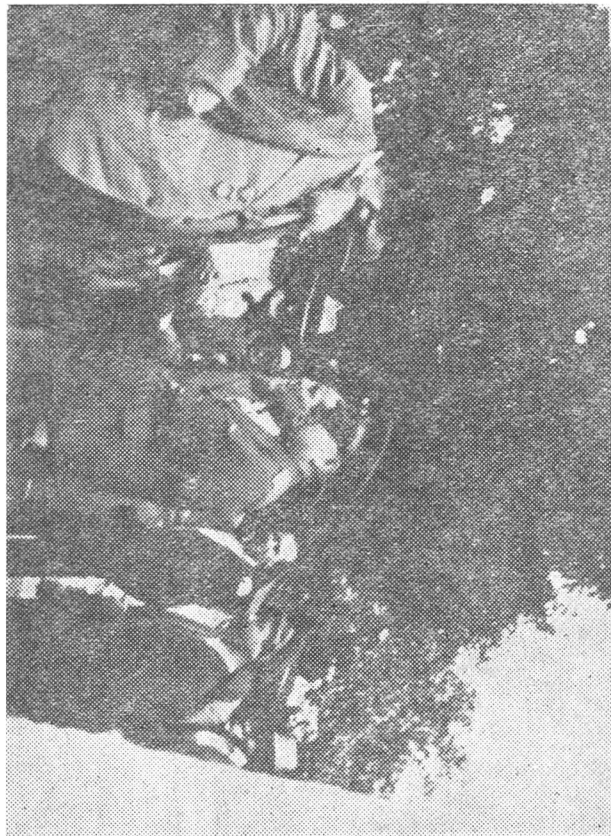
³ Originalele celor patru fotografii se păstrează în arhiva doamnei Olga Treștioreanu, fiica lui Victor Brătulescu. Îi exprimăm și pe această cale toată grațitudinea noastră.

mei călătorii, cea din vara anului 1939, cînd, însoțit de istoricul Victor Brătulescu, a vizitat Carașul⁴ cu Oravița, precum și comunele bufenești ; Ciclova, Sasca Montană, Cărbunari Stînăpări și Moldova Nouă. Cele patru secvențe ico-

nografice sînt executate în ziua de 28 august 1939, în orașul Oravița, unde Nicolae Iorga a zăbovit citva timp pentru a vizita cu atenție locurile și clădirile mai importante din localitate. Il impresionează Catedrala ortodoxă, unde descifrează inscripții și texte semnificative. Însoțit de dr. Vasile Lăzărescu, episcopul Caran-

⁴ Gh. C. Croitoru, *Profesorul Nicolae Iorga a vizitat Carașul*, în „Românul” 13, nr. 4 din 3 sept. 1939, p. 1.

sebeșului, de dr. I. Țicu, directorul ziarului „Românul” și de publicistul bănățean Sim. Sam. Moldovanu, Nicolae Iorga a rămas profund mișcat de realizările acestui „minunat colț al țării”.

După cum se poate observa din fotografiile aici reproduse, N. Iorga este atent la tot ce i se comunică. Nimic nu-i scapă, înregistrează totul.

Ne facem o plăcută datorie ca acum, când au trecut mai mult de opt luni de la dispariția sa atât de imprevizibilă, să reactualizăm chipul celui care a înscris o pagină unică în istoria neamului românesc.

Imaginile alăturate, luate cu numai un an înaintea morții sale tragice, ni-l înfățișează întocmai cum era la vârsta deplinei maturități creatoare.

Credem că nimic nu s-a scris mai emoționant și, totodată, mai exact asupra sfârșitului fatal al lui Nicolae Iorga decât scrisoarea⁵ lui Al. T. Stamatiad adresată lui Perpessicius la 25 decembrie 1940. Este un text care ar trebui citit „silabă cu silabă”.

NICOLAE SCURTU

⁵ Al. T. Stamatiad, *Perpessicius : o mărturie epistolară*, în „Manuscriptum” 2 (1971) nr. 3 [4], p. 76—77. De asemenea, cititorul este rugat să revadă și articolul Dianei Cristev *Dosarul asasinilor lui Nicolae Iorga*, în „Manuscriptum”, 2 (1971), nr. 3 [4], p. 69—75.